

HVA ER ETIKK?

Moral handler om hva vi tenker er rett og galt.

Etikk er når vi reflekterer rundt moralen.

Etikken har fire hovedgrener, vi har sett på tre:

Metættikk er refleksjon over etikken.

Deskriptiv etikk handler om å beskrive hva folk tenker er rett og galt.

Normativ etikk forsøker altså å finne ut av hva som er rett og galt
- hvordan folk burde oppføre seg!

Vi har to typer utsagn i etikken:

Deskriptive utsagn beskriver verden.

Normative utsagn sier noe om hvordan verden burde være.

METÆTIKK

Vi har sett på tre synspunkter til det metættiske spørsmålet
"Finnes det moralske sannheter?"

Objektivismen mener at det finnes en fasit om hva som er rett og galt.

Kulturrelativismen mener at moralske sannheter er kulturavhengige.

Moralsk nihilisme handler om at det ikke finnes noen moralske sannheter.

Finnes moralske sannheter?

JA:

Objektivisme

Kulturrelativisme

NEI:

Nihilisme

ER/BØR PROBLEMET

Hume formulerte **er/bør problemet**, som går ut på at vi ofte legger deskriptive utsagn til grunn for normative slutninger.

Hume mener at det går et sterkt skille mellom **er** og **bør**, så det er altså en feil å gjøre slike slutninger.

En slik feilslutning kalles **den naturrealistiske feilslutning**

ER
Deskriptivt

BØR
Normativt

NORMATIVE TEORIER

Normative etiske teorier er syn på hva som er det **riktige** eller **gode**.
De skal kunne hjelpe oss med å avgjøre hva som er rett og galt.

De 3 store normative etiske teoriene

1. **Utilitarisme** → Det som er riktig er det som gir best mulige konsekvenser

2. **Pliktetikk** → Det som er riktig er å følge plikter

3. **Dydsetikk** → Det som er riktig er det en dydig person hadde gjort

UTILITARISME

Utilitarismen er en normativ etisk teori som sier at den riktige handlingen er den som fører til største summen av gode konsekvenser.

Vi har 3 typer:

Benthams utilitarisme: maksimere lykke, og all lykke er lik.

Mills utilitarisme: maksimere lykke, men vi har høyere og lavere type lykke.

Preferanseutilitarisme: maksimere preferanser.

Problemet med fordeling handler om at utilitarismen, i teorien, mener at det er greit at total lykke er høy, men urettferdig fordelt.

- **Avtakende grensenytte**: for å løse dette, introduserer man begrepet avtakende grensenytte, som betyr at jo mer du har av et gode, jo mindre ekstra lykke gir en ekstra enhet av gode.

Alle med evne til å føle nytelse/smerte, eller ha preferanser, har ifølge utilitarismen **moralsk status**.

PLIKTETIKK

Maksimer er handlingsregler.

Det Kant mener er moralsk rett er å følge gode maksimer.

Maksimene er gode hvis de følger det kategoriske imperativet.

Det kategoriske imperativet handler om å finne maksimer som man skal følge i alle situasjoner.

- Det formuleres på flere måter. To kjente formuleringer er:

Universalformuleringen: før du gjør noe, spør deg selv om du vil at alle skal gjøre det samme.

Humanitetsformuleringen: behandle alle mennesker (inkludert deg selv) som verdifulle, og ikke utnytt noen.

Noen plikter formuleres som oppfordringer og noen som forbud.

Uperfekte plikter er oppfordringer som kan følges på flere måter.

Perfekte plikter er forbud, som kun kan følges ved å ikke bryte forbudet.

DYDSETIKK

Dydsetikk er en normativ etisk teori som ikke vil finne frem til noen **regler**, men heller legger vekt på hva slags **person** du er.

Dyder = gode karaktertrekk

Du lærer deg å bli en dydig person gjennom **praktisk erfaring**.

Du kan ikke bare sitte i lenestolen hjemme og "tenke" deg frem til hva som er riktig og galt! Du må ut i verden og få erfaring!

Følelser og motiver er viktig.

Når du besøker bestefar på sykehus, er det ikke riktig å bare gjøre det av plikt, eller fordi det får gode konsekvenser. Du må ha genuin medfølelse for bestefaren din: en dydig person har nemlig medfølelse.

Det som er moralsk riktig er det en dydig person hadde gjort!